

ANDRONICI CALLISTI
DEFENSIO THEODORI GAZAE
ADVERSUS MICHAELEM APOSTOLIUM.

Mit dieser Schrift griff Andronikos Kallistos gegen die vorhergegangene Verunglimpfung Theodors durch Michael Apostolios ein. Die bisher noch ungedruckte Erörterung hat bei neueren Forschern, die offensichtlich nur oberflächliche Auszüge kannten, eine weit auseinander gehende Beurteilung erfahren. L. Stein rühmte sie, weil Andronikos damit „die Debatte aus dem Schlamm der persönlichen Invektive hinaushob in die Bahn rein sachlicher, streng philosophischer Polemik“.¹ A. Gercke nannte sie ein „Pamphlet voll Schmähungen schlimmster Sorte“.² Tatsächlich suchte Andronikos in den Sachverhalt philosophisch einzudringen und sagte dabei das Nötige zur Ehrenrettung des Theodoros Gazes. Daß er neben den sachlichen philosophischen Erörterungen es auch an recht groben Ausfällen gegen den wenig geschickten Michael Apostolios nicht hat fehlen lassen, gehört zum Stil der humanistischen Fehdeschrift. Bessarion nahm die Schrift mit Wohlwollen an; das besagen seine Briefe an Nikolaus Sekundinos und an Andronikos vom 19. Mai und 5. Juni 1462. Dem Michael gebot er Schweigen.³

Andronikos' Verteidigungsschrift, die ich hier erstmals veröffentliche, liegt in folgenden Handschriften vor:

- a) Florenz, Bibl. Med.-Laur. Plut. 58 cod. gr. 33. fol. 96^v—117^v = L.
- b) Mailand, Bibl. Ambr. B 141 sup. fol. 5—28^v = B.

L (Cod. chart. 26,7 × 20,5 cm, 157 fol. XV saec. vgl. oben S. 159) bietet einen sorgfältig geschriebenen Text, der in den meisten Fällen (etwa 90 mal) besser ist als bei B (vgl. oben S. 151). Einzelne Fehler lassen sich nach B leicht verbessern. Die minder gute Beschaffenheit des B besteht aber nicht allein in den gekennzeichneten fehlerhaften Stellen, sondern auch in Auslassungen, sei es daß einzelne Wörter fehlen oder halbe Sätze (3 mal). Sicher stammt B nicht aus L; denn wie sollte B zu einzelnen richtigeren Lesarten und Ergänzungen offensichtlicher Auslassungen bei L (z. B. ὁ Θεόδωρος, S. 183, 10) gekommen sein?

¹ Archiv für Geschichte der Philosophie II, Berlin 1889, 452.

² A. Gercke, Theodoros Gazes, Greifswald 1903, 45 n. 1.

³ Bessarions Briefe nn. 50, 51.

Ἄνδρονίκου τοῦ Καλλίστου
Πρὸς τὰς Μιχαήλου Ἀποστόλου
Κατὰ Θεόδωρον ἀντιλήψεις.

Τῷ δεσπότη Βησσαρίωνι Ἄνδρονίκος εὐτυχῶς χαιρῶ.

B 4^v

5 Ἐμοὶ μὲν, ὦ σοφώτατε δέσποτα, περιέλκειν σε νῦν ἀπὸ τῶν ὑψηλοτάτων θεωριῶν οὐρανοῦ τε ὑπεραστρονομοῦντα καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ἄκρον τῶν ἀγαθῶν ἐν ἡρεμίᾳ μεγίστη ἀνατεινόμενον κάκεινο περιχορεύοντα καὶ νοητῶς συναπτόμενον τῷ πάντων τῶν ὄντων ἐπέκεινα καὶ εἰς ὑποθέσεις λογικωτέρας κατάγειν καὶ τῆς σῆς ἀμηγέτη οὐκ ἀξίας μεγαλονοίας οὐκ ἐδόκει δίκαιον εἶναι. ἐπεὶ 10 δὲ Μιχαῆλος πρόφασιν μὲν Πλήθωνι καὶ τῇ ἀληθείᾳ συνηγορῶν, ἧς οὐδὲν αὐτῷ οὐδέποτε ἐμέλησε, τῇ δὲ ἀληθείᾳ Θεόδωρῳ βασκαίνων καὶ λοιδορήσασθαι θέλων ἀδίκων τάνδρῳ, εὖ παθῶν ὑπ' αὐτοῦ τε καὶ ὑπ' ἐμοῦ, ἡδικημένος δ' οὐδ' ὀπωστιοῦν, βιβλίον συνέγραψε κατ' αὐτοῦ λοιδοριῶν τε καὶ ἀμαθίας μεστόν — σοὶ φησι χαριζόμενος· παρενθήκη δ' αὐτῷ Ἀριστοτέλης τε καὶ Λατῖνοι 15 γεγένηται — ἀνέχεσθαί γε, σιωπᾶν ἔτι καὶ τουτονὶ μὲν τὸν τελχῖνα οὕτω τοι μεγάλα κομπάζοντα καὶ τὰς ὀφρῦς ἔαν ἀνασπῶντα, Θεόδωρον δὲ περιορᾶν τὰ μέγιστα ἀδικούμενον καὶ μὴ τὰ δυνατὰ αὐτῷ τε καὶ τῇ ἀληθείᾳ συνειπεῖν, κάκεινον διελέγξαι ἀμαθῆ τε καὶ ψευδόμενον καὶ μηδ' ὀτιοῦν ὑγιᾶς εἰρηκότα οὐ σώζοντος δήπου οὐδὲ τιμῶντος ἦν τὰ γινόμενα τῶν ὑπ' αὐτοῦ προπηλα- 20 κισθέντων οὐδέσι, καὶ πρό γε πάντων τῇ ἀληθείᾳ, ὅπου γ' ἐπὶ σωτηρίᾳ ταύτης καὶ τὰ οἰκεῖα δεῖν ἀναιρεῖν Ἀριστοτέλης παρακελεύεται.

Σὲ δ' ἔγωγε εὖ οἶδα, δικαιοτάτε δέσποτα, οὐθ' ἀπλῶς οὕτω τῶν Πλάτωνι 2 προκειμένων ἀποδεχόμενον, ἦν μὴ καὶ τὸ ἀληθὲς λέγῳσιν, οὔτε μὴν τοὺς Ἀριστοτέλει τιθεμένους ῥαδίως οὕτωςι παραιτούμενον, ἕως ἂν καὶ παρ' 25 ἐκείνοις τὸ ἀληθὲς πρεσβεύηται. Μιχαῆλόν τέ μοι καὶ πάνυ δοκεῖς τούναντίον, ἢ αὐτὸς ἀξιοῖ, οὐθ' ἡδέως προσήσεσθαι οὔτε τοῖς αὐτοῦ λόγοις παρὰ τὸ δίκαιον Πλήθωνος χάριν προσθήσεσθαι, ἦν παρὰ τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ πρέπον δόξη ληρεῖν, ἐμέ τε αὖ οὐκ ἀηδῶς ἀποπέμψειν, ἦν συνηγορῶν Θεόδωρῳ δόξω τι ἀντιλέγειν τῷ Πλήθωνι· ἀνάξια γὰρ ταύτη τοῦ δικαιοτάτου σου ἦθους. 30 ἀλλ' ὡς ὄσιον ἀπανταχοῦ νομίζων τὸ προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν, τᾶλλα πάντα παρείς, οἷς ἂν ἐκάτερος ἡμῶν ἑαυτὸν συνιστάναι οἶός τε ἦν ἄμφω μετιῶν τῷ βιβλίῳ, ψῆφον οἴσεις φιλοσοφία τε καὶ τῷ σῷ προσήκουσαν ἀξιώματι. B 5^v

Μιχαῆλος. »Ἐδει σε Πλήθωνος ἐν τε ἄλλοις αὐτοῦ κἂν τῷ περὶ οὐσίας 2, 1 Ἀριστοτέλη εὐθύνοντος σιωπᾶν.« L 97

29 ταύτη] L add. πάντη | 31 ἑαυτὸν L] B om. | 33 Μιχαῆλος B] L om. | *Ἐδει B δεῖ L

33 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 2 (*supra* p. 161, 29 sq.).

2 Ἄνδρόνικος. Σὲ μᾶλλον σιωπᾶν ἔδει τοιοῦτον ὄντα καὶ μὴ εὐήθως οὕτως ἑαυτῷ θαρρήσαντα Πλήθωνι μὲν συνηγορεῖν ὑποστῆναι, Θεοδώρῳ δὲ ἀντιλέγειν πειρᾶσθαι. τῷ μὲν γὰρ οὐκ ἀπεριμερίμνως, ὡς αὐτὸς φῆς, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπιστημόνως καὶ ἑαυτῷ προσηκόντως Ἄριστοτέλει τε συνηγορεῖν ἐλομένῳ καὶ τοῖς ἡτηκόσιν ἑταίροις χαρίζεσθαι εὖ μάλα τεθάρρηται, ὡς οὔτε δέον 5 ὄν τὸν οἰκεῖον προστάτην ὑφ' ὅτου οὖν προσηλακιζόμενον προέσθαι μαλακισθέντι καὶ ἅμα ἑαυτὸν οὐκ ἀπαξιούντι μὴ οὐχ οἷόν τε εἶναι, περὶ τε τοῦ προτεθέντος λόγον ὑπέχειν καὶ Πλήθωνα ῥᾶστα εὐθύνειν τε καὶ διελέγχειν πρὸς Ἄριστοτέλη νεανιευόμενον.

8 Καὶ δὴ καὶ ἐξήλεγξε κάλλιστα τε καὶ διαλεκτικώτατα, ὥσπερ προεῖρηται. 10 σοὶ δὲ μηδὲν μὲν εἰδότε, πάντα δὲ οἰομένῳ εἰδέναι καὶ διὰ τοῦτο ῥᾶστα μηδενὶ ξυννῶ σαυτὸν εἰς τοιαύτας ἀγωνίας καθιέντι καὶ κενῆς τὰ μάλιστα δόξης ἐφιεμένῳ καὶ ταύτην σαυτῷ προσποιῆσαι πάνυ φαύλως πεισθέντι, ἣν ὑπὸ σχήματι τοῦ συναίρεσθαι Πλήθωνι ἀντειπὼν Θεοδώρῳ καὶ κολούσας αὐτόν, ἄνδρα ἐπὶ σοφίᾳ νῦν περιβόητον ἐν ἑκατέρῃ τῇ φωνῇ, δόξης εἶναι τι μηδὲν 15 ὄν, τοιοῦτοις ἀνδράσιν ἀπομαχόμενος, εὐήθως πάνυ καὶ ἐπὶ τῷ γε σῶ κακῷ, πείσθητί μοι, τετόλμηται, ἐφ' οἷς Πλήθωνι μὲν κινδυνεύοντι βοηθεῖν, Θεοδώρῳ δὲ ἀντιλέγειν προείλου μὲν, φαίνῃ δὲ μηδὲν τι προὔργου τὸ παράπαν διηनुκῶς. Πλήθωνά τε γὰρ οὐκ ὤνησας οὐδ' ὀπωστιοῦν, ᾧ συναγορεύειν ὑπέστης. ὅπου γε καὶ καταβάλλων αὐτόν ὑπ' ἀβελτηρίας ἀλίσκεν συχνά, τὴν ἀρχὴν 20 μηδὲ τὴν διαφορὰν ξυνιείς, καθ' ἣν αὐτὸς πρὸς Ἄριστοτέλη περὶ οὐσίας διαφέρεται, ὡς προϊόντος ἐλεγχθήσῃ τοῦ λόγου.

4 Πῶς γὰρ ἂν σοὶ καὶ ἐξεγένετο τῶν Πλάτωνος καὶ Ἄριστοτέλους καὶ 6 τῶν αὐτοῖς ἐπομένων δοξῶν ἐπιβόλῃ καὶ ὀπωσοῦν εἶναι, ὅς γε Ἄριστοτέλους μὲν ὑπὸ βλακειᾶς καὶ βραδυτῆτος νοῦ οὐδὲ μικρὸν γοῦν συνῆκας, τοῖς Πλάτωνος 25 L 97^v δὲ οὐδ' ἐνέτυχες οὐδ' ὀπωστιοῦν; ἐκείνῳ τε οὖν ξυνήνεγκες τουτί σου τὸ σύγγραμμα. αὐτὸς τε οὐκ ὤνησο οὐδ' ἤρθης ὥσπερ ᾧ, ἀλλὰ καὶ κεῖσαι καταπεπτωκῶς πτώμα γέλωτος ἄξιον, ἀποτυχῶν τῆς ἥς ἐν ἐλπίδι δόξης ἐτύγχανες ὢν. Θεόδωρόν τε οὐκ ἐκόλουσας πολλὰ καὶ ταῦτα καμῶν, οὐ μᾶλλον ἢ Θεοσίτης Ἀχιλλέα κολοῦειν ἐπιχειρῶν. γέλωτα δὲ πλατὺν παρὰ τοῖς ἐν- 30 τυγχάνουσιν ὧφλές τε ἤδη ἀσχημονῶν, ἐφ' οἷς τὸ τῆς παροιμίας ὕς πρὸς Ἀθηναίων ἐρίζων πεφώρασαι. καὶ ἔτι μᾶλλον ὀφλήσεις, ἐπειδὴν σε τραχὺ τι λίαν καὶ ἄμουσον καὶ καταπληκτικὸν ὑπὸ λεοντῆς φθειγγόμενον καὶ τοὺς ἀπλουστέρους λανθάνοντά τε καὶ δεδιττόμενον ἀποδύσαντες, πολὺ τι τοῦ περιβλήματος ἀπολειπόμενον διελέγξωμεν. καὶ τὸ προσωπεῖον συντρίψαντες, ὅπερ ὑπὸ φιλο- 35 σοφίας σχήματι πίθηκος ὢν ὑποδεδυκέναι τετόλμηκας, ἐπὶ τοῦ σχήματος, οὐπερ ἤξιωσαι, τοῦ λοιποῦ μένειν διδάξωμεν καὶ τῶν σοὶ μὴ προσηκόντων μεταποιεῖσθαι μηκέτι ζητεῖν. ἣ γὰρ ἂν ἀδικοῖμεν Θεόδωρόν τε καὶ τοὺς ἄλλους, καθ' ὧν ἀνέδην οὕτως τὴν πομπείαν ἀδίκως ἐποίησας, εἰ σὺ μὲν κύων »ἀναιδείην ἐπειμένε«, οὐδαμῶθεν προσῆκόν σοι Πλήθωνι βοηθεῖν, κενῆς 40

1 Ἄνδρόνικος B] L om. | 27 καὶ B] L om. | 38 ἂν L] B om. | ἀδικοῖμεν L ἀδικοῦμεν B

δὲ μόνον ἔρωτι δόξης προαχθεὶς ἐτόλμησας οὕτως ἀντειπεῖν Ἰταμῶς Θεοδώρῳ, τῷ ψεύδει καὶ ταῦτα συνηγορῶν καὶ ἅμα οὕτως φαύλως ἔχων ἐπιστήμης καὶ φύσεως, ἡμεῖς δέ, οἷς πολλαχόθεν προσήκει τούτοις βοηθεῖν καὶ ἅμα ἡμᾶς αὐτοὺς οὐκ ἀπαξιούσι, μᾶλλον δὲ πολλοὺς τῶν ἡμῖν πεπλησιακότων 5 μὴ οὐχὶ τὰ ἐς πᾶσαν ἐπιστήμην σοῦ πολλῷ κρείττους εἶναι ὀλιγωρήσομεν. οὕτω δὴ τοι φαύλως τοῦ συγγενικοῦ τε καὶ φιλικοῦ καθήκοντος καὶ πάντας οὕτως περιουβρισμένους ὑπὸ σοῦ τοῦ τελχίνου περιοψόμεθα, ὑπὲρ τοῦ ἀληθοῦς B 6^v καὶ ταῦτα ἀγωνιζόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἀποτίσομέν σοι τὸ τῆ σῆ κακοηθεία προσῆκον ὀφείλημα, τοὺς λόγους τε ἀνατρέποντες καὶ τὸ σαθρὸν καὶ ἀμ-

10 βλυωπὸν τῆς σῆς διανοίας ἐλέγχοντες καὶ τῶν λοιδοριῶν, ἃς ἐκείνοις προστρίψασθαι καὶ μάλα ἐγλίχου, αὐτοὺς μὲν πολλῷ κρείττους δεικνύντες, σὲ δὲ ταύταις τε καὶ πλείοσιν ἄλλαις ἐνοχον. ἦν δὲ κακῶς εἰπὼν πρότερον ἀδίκως, νῦν ἀκούων δικαίως κακῶς χαλεπαίνης, σαυτῷ μεμφόμενος ἐν δίκῃ ἂν μεμφόμενος εἴης. ὁ γὰρ τὰ σπέρματα καταβαλὼν, οὗτος καὶ τῶν φύντων αἴτιος.

15 Μιχαῆλος. » Ἄλλ' οὐδ' ὅσοι γε ἐξ αὐτοῦ Ἀριστοτέλους ἐς δεῦρο κείνω 3, 1 τιθέμενοι Πλάτωνι ἀπηντήκεσαν. L 98

Ἄνδρόνικος. Οὐκ ἐνέτυχες ἴσως τοῖς τῶν παλαιῶν βιβλίοις. πλείστους 2 γὰρ ἂν εὔρες τῶν Ἀριστοτέλει τιθεμένων ἀντειπόντας ταῖς τοῦ Πλάτωνος δόξαις. ὦν εἷς καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Ἀφροδισιεύς, ἀνὴρ οὐχ ὁ τυχών, 20 ἀλλὰ τῶν γνησιωτάτων Περιπατητικῶν. τοὺς δ' ἐν ἐσπέρα τῶν φιλοσοφίας ἐπιμελουμένους δογμάτων ποῦ θήσεις, εἶπέ μοι, κρείττους ἀριθμοῦ σχεδὸν ὄντας; πάντας γὰρ τούτους Ἀριστοτέλει τιθεμένους, Πλάτωνι δὲ ἀντιλέγοντας καὶ μάλα ἀσμένως εὐρήσεις. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὡς ὄρας εἰκῆ σοι εἴρηται. τὰ δὲ λοιπὰ σου ἰδῶμεν.

25 Μιχαῆλος. » Ὡστε καὶ τοιούτοιον ἐπιστρατεύειν ἀνδροῖν, παρ' οὗς μόλις 4, 1 ἂν ἄξιος εἴης, εἰ περιεῖεν, φοιτᾶν.»

Ἄνδρόνικος. Θεόδωρον μὲν, εἰ περιεῖεν ἐκεῖνοι οἱ παλαιοί, ἕνα ἂν τῶν 2 ἐκείνοις ὁμοτίμων ἡγοῦντο, ἄνδρα εὖ μὲν σοφίας καὶ ἐπιστήμης ἦκοντα, εὖ δὲ καὶ ἦθους, ὡς δὴ καὶ οἱ νῦν ἡγοῦνται, οἷς αὐτὸς φῆς χαριζόμενος συν- 30 τεθεικέναι τουτί σου τὸ φιλούμενον πόνημα, ἀγνοῶν ὅτι λέγεις οὐδὲ τὸ λεγόμενον, ὅπου γῆς εἶ, συνιεῖς. σὺ δ' εἰ περιεῖεν, οὐ παρ' ἐκείνους ἐφοίτησας ἂν. ἀπελήλασο γὰρ ἂν ἐκεῖθεν διὰ τε φαυλότητα τρόπων καὶ βραδυτῆτα νοῦ. παρὰ κωμωδοποιοῖς δ' ἂν ἴσως διέτριβες καὶ οὐδὲ παρ' ἐκείνοις διὰ τιμῆς ὦν, ἀλλὰ τοῖς πάπποις τε καὶ πρεσβύταις συναριθμούμενος, ἔλκων τὸν κόρδακα, B 7 35 καὶ τὸν προστυχόντα τύπτων τῆ βακτηρίᾳ, ἀφανίζων τὰ σκώμματα ἢ καὶ τούτων ἀσχημονέστερα ἅττα ἐπὶ τῆς ὀρχήστρας ἀνέδην δρῶν, ἐκπίπτων τε καὶ ὑπὸ τῶν θεατῶν συριττόμενος.

4 πεπλησιακότων L πεπλησιοκότων B | 15 Μιχαῆλος L om. | 17 Ἄνδρόνικος. Οὐκ L om. | 29 συντεθεικέναι B συντεθηκέναι L

15 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 2 (*supra* p. 162, 2 sq.). | 25 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 2 (*supra* p. 162, 5 sq.).

- 5, 1 Μιχαήλος. »Αὐτίκα δὴ σοι τὸ πρῶτον ἐκεῖνο, πῶς οὐκ ἂν ἀφραίνοντος εἶη;«
- 2 Ἄνδρόνικος. Οὐ περιπίπτει Θεόδωρος ἑαυτῷ. οὐ γὰρ τούτοις ἀλίσκεται, οἷς μέμφεται Πλήθωνι. ὁ μὲν γὰρ ἤρξεν ὕβρεως· Θεόδωρος δὲ ἀμύνεται τὸν ὑπάρξαντα. ταῦτα δ' οὐ ταῦτόν, ὥσπερ δὴ καὶ νῦν ἐμοί τε καὶ σοί. οὐ γὰρ 5 ὁμοίως ἀμφοῖν τις δικαίως ἂν νεμεσήσειεν. σὺ μὲν γὰρ ἀδίκως ἤρξας ὕβρεως· αὐτὸς δὲ δικαίως ἀμύνομαί σε τὸν ὑπάρξαντα. ὥστ' αὐτὸς μᾶλλον παραφρονεῖς, ὁ τοὺς ἄλλους ἀφραίνοντας καλῶν.
- 6, 1
L 98^v Μιχαήλος. »Ἵβριν δὲ ἡ λαιδορίαν οὐκ ἂν εἶποιμι τὰ τοιαῦτα, ἀλλ' ἔλεγχον καὶ ἀπόδειξιν, ὅσα ἂν τις ἔχοντι λέγειν τινί.« 10
- 2 Ἄνδρόνικος. Ἡ που σὺ, ἦν τις ἀσεβείας ἐαλωκότα λέξας τύχη, τάληθῆ λέγων — ἐάλως γάρ, ὡς οἴσθα, ἐν Βυζαντίῳ — οὐκ ἀνιασθήσῃ οὐδὲ λαιδορίαν ἠγήσῃ τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἠσθεῖς τῷ ῥήματι ὁμολογήσεις χάριτας τῷ εἰπόντι. ἀλλ' οὐκ ἔστιν· ἀλλ' εὖ οἶδ' ὡς οὐ ῥήμασι μόνον ἂν ἐχρήσω ὑβριστικοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸ ξίφος σπασάμενος ἐδίωκας ἂν ἐκεῖνον φονῶν. καίτοι κἂν τοῦτο, ὅπερ 15 αὐτὸς τίθεσαι, λαιδορία τυγχάνῃ ὄν, ἐχρῆν σε πρῶτα Πλήθωνα τάληθῆ κατ' Ἀριστοτέλους δείξαντα εἰρηκέναι, εἴτ' ἐκεῖνον μὲν ἀναίτιον, Θεόδωρον δὲ δεῖξαι συκοφαντοῦντα. νῦν δὲ τὸ ζητούμενον ὡς ὁμολογούμενον λαβῶν περαίνεις οὐδέν. Πλήθωνά τε ἀεὶ λαιδορούμενον Ἀριστοτέλει καὶ συκοφαντοῦντα ἐροῦμεν, Θεόδωρόν τε οὐ συκοφαντοῦντα Πλήθωνα οὐδὲ φονῶντα, ὡς αὐτὸς φῆς, 20 ἀλλὰ δικαίως ἐπεξερχόμενον, ἕως ἂν Πλήθωνα μὲν τάληθῆ κατ' Ἀριστοτέλους εἰπόντα, Θεόδωρον δὲ τὰ μὴ ὄντα ἐκείνῳ περιάψαντα δείξης.
- 7, 1 Μιχαήλος. »Εἴτ' οὐ ξυνίης ἐν τοῖς ἐμπροσθεν εἰρηκῶς ἀγαθὸν αὐτόν, B 7^v μὴ συκοφάντην μὴδ' ἐξαπατῶντα τὸν Πλήθωνα.«
- 2 Ἄνδρόνικος. Οὐ συνῆκας, ὦ γαθέ, Θεοδώρου. οὐ γὰρ ἂν αὐτόν αὐτῷ 25 περιπίπτειν ἔλεγες. ἀγαθὸν γὰρ ἐκεῖνός φησι Πλήθωνα ἔθει Ἀθηναίων. ἐκεῖνοι γὰρ πάντα ἄνδρα οὐκ ἀγαθὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ βέλτιστον ἔλεγον. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς ἀγαθὸν σε λέγων καὶ μοχθηρὸν ἔφην καὶ αὐθις ἐρῶ, καὶ ὁμοίως οὐ περιπίπτω ἑμαυτῷ. ἐκεῖνο μὲν γὰρ σε νομίζω, τοῦτο δὲ λέγω τῷ ἔθει χρώμενος. δεδόσθω δ' ὁμοίως, ὡς Μιχαήλος ἀκούει, οὕτω καὶ Θεόδωρον εἰρη- 30 κέναι· ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἑαυτῷ περιπίπτει. ἀπλῶς μὲν γὰρ ἴσως Πλήθων ἀγαθός, πῆ δὲ οὐκ ἀγαθός, ἐνθα δηλονότι Ἀριστοτέλη συκοφαντεῖ. οὐ γὰρ τὰ ἀπλῶς κατηγορούμενα καὶ πῆ κατηγορεῖσθαι ἀνάγκη, ὥσπερ οὐδὲ τὰ πῆ καὶ ἀπλῶς. τὰ μὲν οὖν ἐς τὰ προοίμια εἰρημένα σοι οὕτως εὐήθως καὶ ἀμαθῶς εἴρηται, ὥστε μοι δοκεῖς παρὰ κρατῆρα καθήμενος συντεθεικέναι 35 αὐτά. φέρε δὴ καὶ ἂ πρὸς τοῦς λόγους σοι εἴρηται, διακρούσωμεν.

3 Ἄνδρόνικος. Οὐ L om. | 5 δὴ καὶ L] B om. | 9 Μιχαήλος L om. | 11 Ἄνδρόνικος. Ἡ L om. | 20 Πλήθωνα L Πλήθωνι B | 32 Ἀριστοτέλη L Ἀριστοτέλει B | 35 συντεθεικέναι B συντεθεικέναι L

1 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 3 (*supra* p. 162, 9). | 9 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 3 (*supra* p. 162, 15 sq.). | 23 Mich. Ap. Obiect. c. 1, 3 (*supra* p. 162, 26 sq.).

Μιχαήλος. »Οὐδεις τῶν παλαιῶν, ὧ φιλότης, οὐθ' ὅσοι γε συνέθεντο 8, 1
ἐπιστήμας, οὔτε οἷς ἄλλοις ἐν τοῖς σφετέροις συγγράμμασι τοιαῦται ξυν- L 99
έτυχον ὑποθέσεις, μᾶλλον οὐσίας τὰ καθ' ἕκαστα ἤξιωσαν τῶν εἰδῶν.«

Ἄνδρόνικος. Καὶ ποῦ σὺ ἦ τίσι τῶν παλαιῶν συγγράμμασιν ἐντυχῶν 2
5 καὶ γνοὺς ἀκριβῶς μηδένα ἐκείνων τὰ καθ' ἕκαστα τῶν καθόλου μᾶλλον
οὐσίας ἤξιωκότα; διῆσχυρίζη βοῶν μηδένα ἐκείνων τὰ γε τοιαῦτα ἤξιωκένας.
δεδοσθῶ δὲ ὁμῶς μηδένα τῶν παλαιῶν τοῦτο ἤξιωκένας, οὐδ' ὁλως ἡμᾶς
αἰρεῖς. πολλὰ γὰρ καὶ ἄλλα τοῖς παλαιοῖς μὲν οὐχ εὔρηται, διὸ καὶ πολλοῖς
ἀτόποις ἐνεδίδοσαν λόγοις, ὥσπερ δὴ καὶ περὶ τῆς τοῦ ὄντος δόξης. μὴ γὰρ
10 δυνάμενοι κατιδεῖν, ὡς τὸ αὐτὸ ἐν τε καὶ πολλὰ οὐκ ἀδύνατον εἶναι, ἐν μὲν
ἐνεργείᾳ, δυνάμει δὲ πολλὰ, καὶ αὐθις ἐνεργείᾳ μὲν πολλὰ, δυνάμει δὲ ἐν,
ἀναγκαζόμενοι δ' ὑπὸ τῶν λόγων οἱ μὲν τὸ ἔστιν ἀφήρουν, οἱ δὲ τὴν λέξιν
μετερύθμιζον, ἕτεροι δὲ εἶναι τι μὴ ὄν ἐντίθεσαν, οἱ δὲ τὰς ἀτόμους εἰσήγαγον. B 8
τοῖς δὲ περὶ Ἀριστοτέλη τοῦτό τε κάλλιστα εὔρηται, καὶ ἄλλα πλεῖστα οὐ
15 πρὸς λογικὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν καὶ φυσικὴν καὶ θεολογίαν τὰ μέγιστα
συμβαλλόμενα. ἔστι δ' ἂ καὶ τοῖς περὶ Πλάτωνα. τί οὖν ἀτοπον, εἰ καὶ τοῦτο
ἠγνοεῖτο μὲν τοῖς παλαιότεροις, Ἀριστοτέλη δὲ ἄτε οὐ τῶν πρὸ αὐτοῦ μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῶν μετ' αὐτόν νοῦ τε ὀξύτητι καὶ σπουδῇ διενηνοχότα πολλῶ καὶ
τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἀκριβέστατα διηρευνοχότα οὐδὲ τοῦτ' ἔλαθεν; ἀλλὰ
20 πρὸς πολλοῖς ἄλλοις καὶ καλλίστοις εὐρῶν αὐτὸς πρῶτος οὕτως ἐκάλεσε.
τοῦτ' ἄρα καὶ Θεόδωρος εἰδῶς, εἴτ' αὐτὸς φησιν οὕτω πρῶτος καλῶν, εἴτε
καὶ ἑτέρων τινῶν παλαιτέρων δόξη καὶ διαιρέσει καὶ λέξει χρώμενος.

Ἵτι δὲ ἀπλούστερον οἱ πρὸ αὐτοῦ τῶν φιλοσοφίας δογμάτων ἤπτοντο 3
καὶ ὡσανεὶ ψελλιζόμενοι, πλείστους ὅσους ἔχοντί μοι παράγειν μάρτυρας
25 δύο ὁμῶς Εὐδημός τε καὶ Πορφύριος ἀποχρήσετον. Εὐδημος μὲν λέγων·
»Παρμενίδου μὲν οὖν ἀγασθειῆ τίς ἂν ἀναξιοπίστοις ἀκολουθήσαντος λόγοις
καὶ ὑπὸ τοιούτων ἀπατηθέντος, ἂ οὕτω τότε διεσαφεῖτο; οὔτε γὰρ τὸ πολλαχῶς
ἔλεγεν οὐδεις, ἀλλὰ Πλάτων πρῶτος τὸ δισσὸν εἰσήγαγεν, οὔτε τὸ καθ' αὐτὸ
καὶ κατὰ συμβεβηκός, φαίνεται τε ὑπὸ τούτων διαψευσθῆναι. ταῦτα δ' ἐκ
30 τῶν λόγων καὶ τῶν ἀντιλογιῶν ἐθεωρήθη καὶ τὸ συλλογίζεσθαι· οὐ γὰρ
συνεχωρεῖτο, εἰ μὴ φαίνοιτο ἀναγκαῖον. οἱ δὲ πρότεροι ἀναποδείκτως ἀπε- L 99^v
φαίνοντο.« ταυτί μὲν Εὐδημος. Πορφύριος δὲ ἐκθέμενος τοὺς λόγους σχεδὸν
ἀπάντων τῶν ἐν τε τὸ ὄν εἰπόντων καὶ τῶν πολλὰ καὶ τοὺς ὕστερον δείξας
θορυβηθέντας τε καὶ τοὺς λόγους ἐπιχειρήσαντας λύειν, ἑτέροις ὑπ' ἀγνοίας
35 ἀτοπωτέροις ἐαλωκότας πρὸς τὸ μὴδ' ἐκπεφευγέναι τὴν ζήτησιν ἐπάγει·
τὴν τοίνυν τοιαύτην καὶ τηλικαύτην ἀπορίαν μόνος ὁ Ἀριστοτέλης σύννοιδεν,
ὁπως λύειν χρή. τὰ γὰρ ὄντα φησὶ μὴ ὁμοίως ὄντα εἶναι. διὸ μὴ εἶναι αὐτῶν
γένος τὸ ὄν, ἀλλὰ τὸ μὲν τοιοῦτον εἶναι, ὃ καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὑποστῆναι B 8^v

1 ὧ L] B om. | 35 πρὸς τὸ L πρὸς τῷ B

1 Mich. Ap. Obiect. c. 2, 2 (*supra* p. 163, 4—6). | 26 Eudemi Fragment.
XI (*coll. L. Spengel*) p. 21, 26—22, 8. | 36 Porphyrg. ? cf. In Categ. (*ed. Busse*) 139,
22—30.

δύναται, χαρακτῆρα ἐμφαῖνον ἴδιον. τὰ δὲ ὄντα μὲν οὐχ ὁμοίως δὲ μετεληφότα τοῦ ὄντος, ἀλλὰ κατ' ἄλλον τρόπον τῷ ἐκείνῳ εἶναι καὶ ἠρτῆσθαι ἀπ' ἐκείνου πρὸς τὸ εἶναι. τὰ μὲν οὖν ῥήματα τοῖν ἀνδροῖν ταῦτα. ἐξ ὧν ἔχει τις ἂν κατιδεῖν τό τε τῶν παλαιῶν ἀπλούστερον περὶ τὴν τῆς ἀληθείας εὑρεσιν καὶ τὴν Ἀριστοτέλους πρὸς τοὺς πρὸ αὐτοῦ πάντας ὑπεροχὴν. μόνος, γάρ 5 φησιν, Ἀριστοτέλης σύνοιδεν, ὅπως χρῆ λῦειν τὴν τοιαύτην καὶ τηλικαύτην ἀπορίαν. ταῦτά φησι Πορφύριος, ὁ τοῦ Πλάτωνος ὑποφήτης, ᾧ καὶ Πλήθων ἴσως παραχωρήσειεν.

4 Ὁ δὲ αὐτὸς ὡς ἄτοπον ἐπάγει, τὸ ὄντην οὐσίαν τὴν παθητὴν τῆς ἀπαθοῦς συμβαίνειν πρότερον εἶναι καὶ μᾶλλον οὐσίαν, τοῖς μὲν τὰ καθόλου χωριστὰ 10 καὶ καθ' αὐτὰ ὑφεστηκότα τιθεμένοις δόξειεν ἂν ἄτοπον εἶναι. πῶς γὰρ ἂν τὸ σύνθετον καὶ φθαρτὸν καὶ αἰτιατὸν τοῦ γε ἀπλοῦ καὶ ἀφθάρτου καὶ αἰτίου πρότερον καὶ μᾶλλον οὐσία ἂν εἴη; τοῖς δ' ἐκ τοῦ περιπάτου ἀχώριστα τιθεμένοις οὐκ ἄτοπον πρῶτας τε καὶ μάλιστα καὶ κυριωτάτας οὐσίας τὰ καθ' ἕκαστα λέγειν, δευτέρας δὲ τὰ καθόλου. πρῶτας μὲν, διότι πρῶτοις τοῖς 15 αἰσθητοῖς καὶ συνθετοῖς — ταῦτα δ' εἰσὶ τὰ ἄτομα — ἔπειτα τοῖς ἀπλοῖς καὶ κοινοῖς ἐπιβάλλομεν, καὶ διότι ἐν τοῖς κατὰ μέρος καὶ τὰ κοινὰ τὸ εἶναι ἔχει· κυριωτάτας δέ, ὅτι τῶν ἄλλων καθ' ὑποκειμένων τῶν καθ' ἕκαστα λεγομένων αὐταὶ καθ' αὐτὰς τυγχάνουσιν οὔσαι, μήτε καθ' ὑποκειμένου λεγόμεναί μήτε ἐν ὑποκειμένῳ οὔσαι· μάλιστα δέ, ὅτι κατὰ τὸ ὑποκεῖσθαι ἢ οὐσία χαρακτηρίζε- 20 ται. τὰ δὲ καθ' ἕκαστα ὑπόκειται οὐ τοῖς συμβεβηκόσι μόνον ἐν ὑποκειμένοις οὔσιν ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς καθόλου καθ' ὑποκειμένων αὐτῶν λεγομένοις.

Ἔτι δὲ εἰ τὸ καθ' αὐτὸ εἶναι τὰ μάλιστα τὴν οὐσίαν χαρακτηρίζει, ὡς δὴ καὶ Ἀρχύτας φησί, «μόναν ταύταν λέγων ὑποκεῖσθαι τοῖς ἄλλοις καὶ 9 B 9 αὐτὰν καθ' αὐτὰν δύνασθαι νοεῖσθαι» — τούτου δὲ τὸ μήτε ἐν ὑποκειμένῳ μήτε 25 καθ' ὑποκειμένου χαρακτηριστικά, ἄμφω δὲ τὰ καθ' ἕκαστα ἔχει· οὔτε γὰρ καθ' ὑποκειμένου οὔτε ἐν ὑποκειμένῳ εἰσὶ, τῶν γενῶν καὶ τῶν εἰδῶν εἰ καὶ μὴ ἐν ὑποκειμένῳ, ἀλλ' οὖν καθ' ὑποκειμένων τῶν πρώτων οὐσιῶν λεγομένων — πῶς οὐκ ἂν μάλιστα οὐσίαι τὰ καθ' ἕκαστα εἴεν, ἀκριβέστερον ἢ τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη τοὺς χαρακτῆρας σώζοντα τῆς οὐσίας; ἀλλὰ μὴν τὰ μὲν 30 L 100 καθόλου δυνάμει τὰ καθ' ἕκαστα, τὰ δὲ καθ' ἕκαστα ἐνεργείᾳ τὰ καθόλου περιέχει. τὸ γὰρ καθόλου, εἰ μὲν ὡς ἀκατάτακτόν τις θεωροῖ, περιεκτικὸν ὄρα τῶν κατὰ μέρος, εἰ δ' ὡς κατατεταγμένον, περιεχόμενον ὄρα ὑπὸ τῶν καθ' ἕκαστα, μέρος ὂν αὐτῶν καὶ συμπληρωτικὸν τῆς οὐσίας αὐτῶν μετὰ τῆς διαφορᾶς. εἰ οὖν οὕτω ταῦτα ἔχει, τὸ δ' ἐνεργείᾳ τοῦ δυνάμει πολλῶ 35 κυριώτερον καὶ τιμιώτερον εἰς οὐσίας λόγον, πῶς οὐκ ἂν κυριώτατα καὶ μάλιστα οὐσίαι εἴεν τὰ καθ' ἕκαστα;

9, 1 Μιχαῆλος. «Τῆ σφετέρᾳ ἐπαμύνειν βουλόμενος δόξῃ, ὡς οὐχ ὑφεστήκασιν καθ' αὐτὰς αἰδέαι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἀτόμοις ἢ ἐπινοίαις ψιλαῖς ἐπιθεωροῦνται.»

1 ἐμφαῖνον L ἐμφαίνων B | 3 ἔχει B ἔχει L | 39 ἢ ἐπινοίαις] L² *suppl.* ἢ B *om.* ἢ

9 Mich. Ap. Obiect. c. 2, 2 (*supra* p. 163, 8 sq.). | 24 Ps.-Archyt. fr. 3 (*ed.* F. Schulte). | 38 Mich. Ap. Obiect. c. 2, 3 (*supra* p. 163, 16—18).

- Ἄνδρόνικος. Ἔοικας σὺ οὐ δόγματα μόνον καὶ ὄρους φιλοσοφίας προσήκον-²
 τας, ἀλλὰ καὶ αἱ παισὶν ἀρχομένοις δῆλα, ἀγνοεῖν. τίς γὰρ οὐκ ἂν σου κατα-
 γελάσειεν, ἐπινοίας ψιλαῖς ἐν τοῖς ἀτόμοις τὸ καθόλου λέγοντος θεωρεῖσθαι;
 εἰ γὰρ ἐν τοῖς ἀτόμοις θεωρεῖται, οὐκ ἐπινοία ψιλῆ, ἀλλ' ἐπινοία ἂν θεωροῖτο.
 5 εἰ δ' ἐπινοία θεωρεῖται ψιλῆ, ὕστερον κατὰ συμβεβηκός ἐστι καὶ οὐκ ἐν τοῖς
 ἀτόμοις τὸ εἶναι ἔχον — διπλοῦ γὰρ ὄντος τοῦ καθόλου κατὰ γε τοὺς ἐκ τοῦ
 περιπάτου ἐν τοῖς πολλοῖς — μετὰ τὰ πολλὰ. τὰ γὰρ πρὸ τῶν πολλῶν, εἰ καὶ
 τινες τῶν ὑπομνηματιστῶν οὐ Πλάτωνι μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀριστοτέλει προσ-
 ποιούσιν, ἀλλ' ἡμῖν τὸ τοῖς πλείστοις δοκοῦν θετέα τὰ νῦν ἂν εἴη. ἐν τοῖς
 10 πολλοῖς μὲν φασὶ τὸ ἐν τοῖς ἀτόμοις οὐσιωδῶς κατ' ἐπίνοιαν ἔξω τοῦ ἡμετέρου
 νοῦ θεωρούμενον εἴτε ἐξηρημένον εἶη καὶ ἀκατάτακτον εἴτε καὶ κατατεταγ- B 9^v
 μένον. μετὰ τὰ πολλὰ δὲ τὸ ἐν ταῖς ἡμετέραις ἐπινοίαις ἐξ ἀφαιρέσεως ὑφιστά-
 μενον, ὕστερογενές ὄν καὶ τὴν τοῦ κοινοῦ μᾶλλον καὶ ἀδιαφόρου ἐπι-
 δεχόμενον, ἐννοηματικὸν καὶ ὄν καὶ καλούμενον.
- 15 Εἰ μὲν οὖν τοσαύτην ἀμαθίαν νοσεῖς, ὥστε τὰ γε τοιαῦτα ἀγνοεῖν, ἐλεῶ³
 σε τῆς κακοδαιμονίας, καὶ σοὶ μεταδοτέα ἂν εἴη αἰσθήσεως. εἰ δ' οὐκ ἀγνοῶν
 ἐκῶν εἶναι ἐθελοκακεῖς ἢ καὶ κραιπαλῶν ταῦτα σὺ γέγραφας, πληγῶν σοὶ
 δεῖ καὶ μάλα πολλῶν. τί γὰρ μαθῶν ὑβρίζεις εἰς ἄνδρας, ὧν οὐδὲ τὸ πυκτίον
 ἄξιός ἂν εἴης λαβῶν ἔπεσθαι σφίσι, καθαπερὶ τις τῶν οἰκετῶν; κακοήθης
 20 δ' ὧν αὐτὸς καὶ ἀχάριστος, Ἀριστοτέλη τοιοῦτον καλεῖς, τὰς ἐκείνῳ μοχθηρίας
 προστριβόμενος, ἀνδρὶ, οὐ τὴν σοφίαν οὐχ ἢ Ἑλλάς μόνον καὶ Ἰταλία, ἀλλὰ
 καὶ πᾶσα ἢ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένη θαυμάζει, καὶ τοὺς λόγους αὐτοῦ καθάπερ
 τινὰς Πυθικοὺς χρησμοὺς ἀσπάζεται τε καὶ διὰ τιμῆς ἄγει. καίτοι πῶς ἀχάριστος
 Ἀριστοτέλης Πλάτωνι, ὅς γε λαιδορεῖται μὲν αὐτῷ οὐδ' ὀπωσοῦν; οὐκ οὖν
 25 ἂν εὐροῖς ἐν πᾶσι τοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν; εὐθύνει δὲ μόνον καὶ ἐλέγχει,
 ἐνθα τὴν ἀλήθειαν ὀρᾷ κινδυνεύουσιν, Πλάτωνι κἀνταῦθα ἐπόμενος, μηδὲν L 100^v
 εἶναι τῆς ἀληθείας εἰρηκότι πρεσβύτερον. καίτοι εἰ καὶ κακοήθης Ἀριστοτέλης
 τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἀντειπῶν, πῶς οὐ τοιοῦτος μᾶλλον ἂν εἴη Πλάτων, οὐκ ἐλέγξας
 μόνον τοὺς πρὸ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ σκώψας εἰς αὐτοὺς ἰκανῶς, ἀπ' αὐτοῦ γε
 30 Ὀμήρου ἀρξάμενος; Ἀριστοτέλης δ' οὐ μόνον οὐ λαιδορεῖται εὐθύνων τοὺς
 λόγους αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀλγοῦντι ἔοικεν ἀντιλέγων αὐτοῖς. καὶ τὴν πρὸς Πλάτωνα
 ἀντιλογίαν ἐν τοῖς ἠθικοῖς προσάντη καλεῖ, ἀλλ' οὐ κακοήθειαν τὰ τοιαῦτα
 ἂν τις φαίη νοῦν ἔχων. ἐξέτασιν δὲ τῆς ἀληθείας ἀκριβεστάτην λέγων αὐτά,
 ὀρθότατα ἂν λέγοι παρὰ δικαίοις κριταῖς.
- 35 Πῶς δὲ καὶ φθονερός Ἀριστοτέλης ἢ δόξης κενῆς ἐραστής, ὅς γε μύθοις⁴
 μὲν καὶ συμβολικοῖς αἰνίγμασι ποιητῆ μᾶλλον πρέπουσιν οὐκ ἐχρήσατο;
 οὐδ' αὖ φύρδην τε καὶ ἀτάκτως διδάσκει τὰς ἐπιστήμας, ἀπέραντον πόνον B 10
 τοῖς βουλομένοις τοῖς βιβλίοις προσκεῖσθαι παρέχων, τὰ πλείω δὲ μηδὲ
 διασαφῶν, πότερον τῆς ἀντιφάσεως μέρος τίθεται, πολλὰ δὲ χαίρειν εἰπὼν
 40 τοῖς τοιούτοις, τάξει τε ἀρίστη καὶ φράσει φιλοσοφία πρεπούση καὶ ποιητικῆς

5 ὕστερον B *add.* καὶ | 17 σὺ γέγραφας L συγγέγραφας B | 28 τοῖς L τοὺς B |
 33 ἀκριβεστάτην L] B *om.* | 37 ἐπιστήμας L ἀπιστήμας B

ιδίας ἀπηλλαγμένη, ἴδια περὶ ἐκάστης ἐπιστήμης βιβλία κάλλιστα τε καὶ πλεῖστα συντεταχώς, καὶ οὕτως εὐμενέστατά τε ὁμοῦ καὶ ὠφελιμώτατα τοῦ ἀνθρωπείου γένους προμηθησάμενος. καθάπερ ἐτις πατὴρ κοινὸς τὸ συμφέρον τῶν υἱέων ὁρῶν προὔθηκε τοῖς βουλομένοις αὐτοῖς συνεῖναι παντοδαπῆς οὔσι παιδείας μεστοῖς, σωτὴρ ἀγαθὸς τῷ ὄντι τοῖς πᾶσιν ἀναφανείς. 5

5 Σὺ δ', ὦ βδελυρέ, τὰς σαυτοῦ μοχθηρίας αἰδοῦ τοῖς ἄλλοις προστρίβεσθαι. ὅς γε φθόνῳ τε καὶ ἐπιχαιρεκακία καὶ κενῆς ἔρωτι δόξης τοσοῦτον ἐαλώκεις, ὥστε μήτε σοὶ τῶν νῦν μηδένα ἐν λόγοις οἶόν τε ἀμιλλᾶσθαι νομίζεις, τὴν κατὰ διάθεσιν ἀγνοίαν καὶ ταῦτα νοσοῦντι κακίστην οὔσαν, ἐπὶ τε τοῖς τῶν πέλας τὰ μέγιστα χαίρειν κακοῖς, τὴν ἐκείνων λύπην σαυτῷ ῥαστώνην νομί- 10 ζοντα, ἐπὶ τε τοῖς ἀγαθοῖς αὐτῶν ἐκθήκεσθαι τε καὶ καταδαπανᾶσθαι καὶ ἀποπνίγεσθαι ὑπὸ τοῦ ἐνοικοῦντός σοι φθόνου καθάπερ ἐτινος πικροτάτου σητός, ὡς καὶ προσαγγέλλειν δι' αὐτὸν σαυτὸν ἔτοιμον εἶναι οὐδὲ ζῆν βουλόμενον διὰ βασκανίαν, ὡς δὴ τοῖς καὶ ὅπως σου διάπειραν εἰληφόσι πεφώρασαι.

6 Ἄλλὰ δὴ καὶ Θράκα Ἀριστοτέλη πρότερον, Πλάτωνα δὲ Ἀθηναῖον 15 ἐκάλεις, ὡς δὴ τοῦ θεοῦ οὐδέσιν ἄλλοις ἢ Ἀθηναίοις τὴν τῆς ἀληθείας εὑρεσιν ἀπονεύμαντος. καίτοι καὶ Πυθαγόρας καὶ Τίμαιος, οἷς ἐπεσθαι φῆς, οὐκ Ἀθηναῖοι. ὁ μὲν γὰρ Λοκρός, Πυθαγόρας δὲ Σάμιος. ἀλλ' οὐδὲ Πλωτῖνος καὶ Πορφύριος. Φοίνικες γάρ. πῶς δ' οὐ συνίης σαυτῷ περιπίπτων νῦν, Πλά- 20 τῶνι μὲν καὶ Πλήθωνι ἐπεσθαι λέγων, τάναντία δ' ἐκείνοις φρονῶν; οὐ γὰρ Πλάτων Αἰγυπτίους τε ἔπετο καὶ Πέρσαις, καὶ πᾶσι μᾶλλον ἢ Ἕλλησι; τί δέ; B 10^v οὐ καὶ Πλήθων τὴν Πλάτωνος θεολογίαν σεμνύνων, ἣν καὶ τὴν πολυτίμητον αὐτοῦ βίβλον φησὶ περιέχειν, τὴν ἀπὸ Ζωροάστρου εἶναι φησιν, ἀνδρὸς Πέρσου καὶ οὐδ' ὅπωςτιοῦν Ἑλλάδος φωνῆς ἐπαύοντος; ἀλλὰ τοῦτο μὲν σου τοιοῦτο 25 τερέττισμα. κάκεινο δὲ σου πῶς οὐκ ἀγροῖκον, Θράκα Ἀριστοτέλη λέγοντος, ὡς δὴ τῆς πατρίδος αὐτοῦ Θρακικῆς, ἀλλ' οὐ Μακεδονικῆς οὔσης πόλεως, ὡς ἄλλοι τε τῶν ἱστορικῶν φασί, καὶ Πτολεμαῖος ἐν γεωγραφικαῖς ὑφηγήσεσι τῆς Ἀμφαξίτιδος τὰ Στάγειρα παράλιον πόλιν ἀπογραφόμενος, τὴν δὲ Ἀμφαξίτιδα τῆς Μακεδονίας γῆν μετὰ τὴν Ἡδωνίδα κειμένην;

7 Καὶ μοι δοκεῖς αὐτός, ὦ κάθαρμα, πρὸς μὲν τὸ πρᾶξαί τι καὶ νοῆσαι καλὸν 30 καὶ μάλα τις σκαιὸς καὶ ἀγροῖκος, διαβολὰς δὲ συρράψαι καὶ συκοφαντῆσαι καὶ λαιδορήσθαι καὶ μάλα νεανικὸς καὶ γεννάδας. ὅπου γε οὐδὲ αἰσχύνῃ λέγων ἐπεσθαι σε Πλάτῶνι καὶ Τιμαίῳ καὶ Πυθαγόρᾳ, μηδὲν ὅλως εἰδώς, οὔθ' ὅτι Πλάτων οὔθ' ὅτι Πυθαγόρας ἢ Τίμαιος ἐδογματίσαν, οὔτ' ἄλλος τις τῶν παλαιῶν. ἀλλ' ἴσως τοῖς Πλήθωνος ἐντυχῶν καὶ οὐδ' ἐκεῖνα καλῶς συνιείς οἶει σαυτὸν ὑπ' 35 ἀφροσύνης σοφώτατον γεγονέναι, ὅς γε ὑπὸ βραδυτῆτος νοῦ, ὅσα μὲν τοῖς ζητουμένοις προσῆκε, παρήκας. συνειλοχῶς δὲ ἅττα ἐκ τῶν Πλήθωνος οὐ δεόντως παρονεῖρεις, ἀλλ' ἀκαίρως αὐτὰ παραβύεις καὶ παρακολλᾶς, τῶν καττυόντων διαφέρων οὐδέν. ἔστι δ' ὅτε ὑπ' ἀναισθησίας καὶ λόγους ἐξεμεῖς εἰκῆ πρὸς τὴν ὑπόθεσιν συντείνοντας οὐδαμῶς, ὡς δὴ κάκεινο τὸ μηδὲν εἶναι 40

κοινόν Ἀριστοτέλει καὶ Πλάτωνι, ὡσπερ Θεοδώρου διῆσχυριζομένου κοινόν τι τοῖν ἀνδροῖν τούτοις εἶναι. καὶ μοι ἔπεισι τὸ Ὀμηρικόν ἐκεῖνο καὶ μάλα ἐν καιρῷ σοι φάναι·

»Θερσίτ' ἀκριτόμυθε, λιγύς περ ἐὼν ἀγορητής.«

5 Ἐπίσχεσ σαυτοῦ τὴν ἀκόλαστον γλῶτταν, πτύσας τὸ τῆς παροιμίας εἰς κόλπον, μηδὲ κἀνθάρος ὦν Ἀριστοτέλει λέοντι μάχου. σαυτὸν μὲν γὰρ τὰ μέγιστα βλάψεις, ἐκείνῳ δ' οὐδένα μῶμον προστρίψῃ, οὐ μᾶλλον ἢ ἥλιον B 11 ἀμαυρῶσαι βουλόμενος βάλλων πηλῷ. ἀήττητον γὰρ τὸ κλέος τοῦ ἀνδρός L 101^v καὶ οἱ λόγοι, καὶ οἱ τοὺς αὐτοῖς ἀντιλέγοντας ῥᾶστα ἂν διολλύναι. ἐάσας 10 οὖν καὶ αὐτός, ἀνθρωπίσκει, ἀντιλέγειν αὐτῷ, καὶ σαυτὸν κατὰ τὸ Δελφικὸν γράμμα γνούς, πυξίον λαβών, τοσούτου γὰρ ἄξιός εἰ, κάθου.

Μιχαῆλος. »Οὐκ ἔρρωται σοι ὁ λόγος καίπερ μέγα αὐχοῦντι ἐπ' ἐπιστήμη 10, 1 τῇ λογικῇ.«

Ἄνδρόνικος. Ἐρρωται καὶ μάλα καλῶς, ὦ ἡλίθιε. καὶ ἔοικας σύ, μᾶλλον 2 15 δὲ καὶ πάνυ δῆλος εἶ, σοφίσασθαι μὲν καὶ παραλογίσασθαι καὶ μάλα πρόθυμος εἶναι· αἰεὶ γὰρ ἢ φύσις σου ῥέπει πρὸς τὸ κακοποιόν, ὑπ' ἀβελτηρίας οὐδὲ τοῦτο οἶός τε εἶναι ποιεῖν, ὡς ἐξ ἄλλων τε κομιδῇ ἐάλως καὶ οὐχ ἤκιστα ἐκ τῶν νῦν ἀντιλογιῶν. οὐδὲ γὰρ ἀρχὰς γοῦν ἐπιστήμης λογικῆς ὄλως εἰδῶς φαίνῃ. ἔπειτα αὐτός ὦν τετυφώμενος Θεόδωρον ἀλαζόνα καλεῖς, ἀνδρα τὸ 20 μέτρον τε ἐν πᾶσι τηροῦντα καλῶς καὶ τὸ εἶναι πρὸ τοῦ δοκεῖν εἶπερ τις ἄλλος τιμῶντα, ὡς μηδένα εἶναι τῶν ἐκείνῳ ἐς δεῦρο συγγενομένων, ὃς οὐκ ἄγαταί τε καὶ ὑπερεπαινεῖ τὸ σῶφρόν τε καὶ φιλόσοφον ἦθος αὐτοῦ. πάντας γὰρ ὡς ἀληθῶς ὁ ἀνὴρ εἰς τὴν αὐτοῦ εὐφημίαν ἀνήρηται. τὸ δ' ἐν πᾶσιν ἀγχίνου καὶ ἀκριβὲς τοῦ ἀνδρός, οὐκ ἐν τῷ διαλέγεσθαι μόνον, τίς οὐχ ὑπερθαυμάζει; 25 ὃν αὐτός, ἀμαθέστατε, ἐξελεγχθῆναι φῆς μηδ' ὅτι οὖν ἐπαύοντα διαλεκτικῆς, ἐν Ἰταλίᾳ καὶ παιδευθέντα καὶ διαπρέψαντα καὶ τῶν πρώτων ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἀξιοθέντα τιμῶν καὶ ὑπὸ τῶν τῆδε σοφῶν χειροτονηθέντα διδάσκαλον. ἀλλὰ δὴ καὶ τοσαύτης νῦν οὔσης ἀφθονίας ὡδε σοφῶν ἀνδρῶν, πῶς δὴ πιστεύσειεν ἂν τις τοσοῦτον χρόνον αὐτοὺς ἀπατᾶσθαι, ὥστε αὐτὸν τούτους Ἕλληνα 30 Ἰταλοῦς οὕτω καὶ φιλεῖν καὶ ἐπαινεῖν καὶ ταῖς τιμαῖς τιμὰς προστιθέναι καὶ ταῖς δωρεαῖς δωρεάς, εἰ μὴ δι' ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν τε καὶ λόγους; οὐ γὰρ διὰ σπάσιν σοφῶν ἀνδρῶν, οὐ. πῶς δὲ καὶ οὐκ ἔρρωσθαι φῆς τὸν λόγον, ὃς γε καὶ μάλα εὖ ἔχει; ἀληθῆ τε γὰρ ἔλαβε καὶ συλλογιστικῶς συνεπέρανε.

Σὺ δ' εἰ μὲν τὸ δεῦτερον ἀρνήσασθαι τῶν λημμάτων ἐβάλου, τί σοι βούλεται 3 35 τὸ μὴ ἐν τῆδε τῇ ὑποθέσει τὸ ἀξίωμα ἀληθεύειν, ἢ ἴν' ἀφρονέστατος ἀνθρώπων B 11^v ἀναφανῆς; εἰ δὲ τὸ πρότερον ἀρνήσασθαι βούλει, ἐχομένως μὲν τῷ σῷ σκοπῷ λέγεις. πληγῶν δὲ ὁμῶς σοι δεῖ τοιαῦτα ἀρνούμενῳ ἀξιώματα, ἃ γε, οὐδεὶς ὅστις οὐκ ἂν ἀξιώσει, δῆλα καὶ τυφλοῖς ὄντα. αἰεὶ γὰρ δι' ὃ ὑπάρχει ἕκαστον,

10 ἀντιλέγειν L ἀντιλέγων B | 19 τετυφώμενος L τετυφόμενος B | 20 εἶπερ L ὡσπερ B | 22 ὑπερεπαινεῖ I. ἐπαινεῖ B | 26 διαπρέψαντα L διατρίψαντα B

4 Hom. II. B 246. | 12 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 3 (*supra* p. 164, 19 sq.). | 35 cf. Mich. Ap. Obiect. c. 3, 4 (*supra* p. 164).

L 102 ἐκεῖνο μᾶλλον ὑπάρχει. εἰ οὖν διὰ τὰ καθόλου τὰ καθ' ἕκαστα, τὰ καθόλου μᾶλλον οὐσίαι. εἰ δὲ διὰ τὰ καθ' ἕκαστα τὰ καθόλου, τὰ καθ' ἕκαστα μᾶλλον οὐσίαι. ἀλλὰ μὴν διὰ τὰ καθ' ἕκαστα τὰ καθόλου. μὴ ὄντων γὰρ τούτων οὐδ' ἂν τὰ καθόλου εἶεν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὸ εἶναι ἔχοντα. τὰ καθ' ἕκαστα ἄρα μᾶλλον οὐσίαι. αὐτὸς δὲ τὸ μὲν τὰ τοιαῦτα ἐλέγχειν ὑπ' ἀδυνασίας ἐξέκλινας. 5 ἀπατηθεὶς δὲ καὶ νομίσας ταῦτόν εἶναι τὸ δι' ὃ τῷ ἐξ οὗ, ἔτι πρὸς τὸ ἀξίωμα ἀπαντᾶς δεικνύς, ἐφ' ὧν ὀρθῶς καὶ ἐφ' ὧν οὐκ ὀρθῶς ἂν ῥηθῆι.

Ἰδωμεν δὲ οὕτως. διὰ τὸν θεὸν φῆς τὰ νοητά, καὶ διὰ τὸν Ὀδυσσεῖα Τηλέμαχος. καίτοι τὸ μὲν διὰ τὸν θεὸν τὰ νοητά λέγειν ἀληθές, ἢ τελικὸν ἐστὶν αἷτιον. διὰ τὸν Ὀδυσσεῖα δὲ ὁ Τηλέμαχος, πῶς μὴ ὄντος τελικοῦ αἷτιου 10 τοῦ Ὀδυσσεῶς; τὸ μὲν γὰρ δι' ὃ τῷ τελικῷ ἀπονέμομεν, τῷ δὲ ὑλικῷ τὸ ἐξ οὗ. τῷ δὲ ποιητικῷ, εἰ μὲν τῆς αὐτῆς ἐστὶ φύσεως τῷ ἀποτελουμένῳ, καὶ αὐτῷ οὐδὲν κωλύει τὸ ἐξ οὗ ἀπονέμειν, εἰ δ' οὐ τῆς αὐτῆς, τὸ ὑφ' οὗ. ὑπὸ θεοῦ μὲν γὰρ τὰ πάντα παρήχθαι φαμεν, ἐκ τοῦ Σωφρονίσκου δὲ τὸν Σωκράτη. ὄντος οὖν διὰ Σωφρονίσκον Σωκράτους, τελικὸν αἷτιον ὁ Σωφρονίσκος ἐστὶ. 15 μὴ ὄντος δὲ τελικοῦ τοῦ Σωφρονίσκου, οὐ δι' ἐκεῖνον, ἀλλ' ἐκείνου ὁ Σωκράτης. οὕτως μὲν οὖν λαμβάνοντι τὸ δι' ὃ, ἕωλός σοι ὁ λόγος δοκεῖ. ψευδῆ τε γὰρ λαμβάνεις καὶ καθ' ἡμῶν οὐδ' ὅτι οὖν συμπεραίνεις. ἦν δ' ὡς τὸ οὗ ἄνευ τὸ δι' ὃ λαμβάνῃς, ὥσπερ φαμέν διὰ τὸν ἄερα τὰ ζῶα ἀναπνεῖν, ὡς ἄνευ αὐτοῦ ἀναπνεῖν μὴ δυνάμενα, καθ' ἡμῶν μὲν οὐδ' οὕτω περαίνεις οὐδέν. ἡμεῖς γὰρ 20

B 12 τὰ γένη καὶ τὰ εἶδη διὰ τὰς πρώτας οὐσίας εἶναι φαμεν, ὡς μὴ οὐσῶν ἐκείνων μηδὲ ταῦτα οἷόν τε εἶναι. τό γε μὴν διὰ Σωφρονίσκον λέγειν εἶναι Σωκράτη, ὡς δὴ μὴ ὄντος Σωφρονίσκου μηδ' ἐκεῖνον εἶναι, οὐτ' εὐλογον οὐτ' ἀληθές. περιῆν γὰρ Σωκράτης καὶ Σωφρονίσκου τεθνηκότος. ἀλλὰ δὴ κάκεῖνο πῶς οὐ γελοῖον, ἐφ' οἷς τὸ ἀπλοῦν ἀπλοῦ τίθεσαι αἷτιον, ὡς δὴ μὴ καὶ συνθέτου 25 δυνατὸν εἶναι; καὶ ὡς ἔοικε, σὺ σαυτοῦ τὸν σὸν πατέρα αἷτιον νομίζεις μόνον, περαιτέρω δ' οὐδέν. οὐδέ τὸν τοῦ ἡλίου νοῦν σὺ νομίζεις αἷτιον ἄρα, οὐδέ γε τὴν τοῦ κόσμου ψυχὴν, ἧς τὰς ἐνεργείας καὶ μέχρι τῶν ἐλίκων φθάνειν Πλήθων διίσχυρίζεται.

Ἐταυτὶ μὲν οὖν σοῦ τοιαῦτα. ὁ δὲ μετὰ τοῦτό σου λόγος τί σοι πρὸς τῶν 30 L 102^v λόγων αὐτῶν βούλεται; οὐδὲν γὰρ πρὸς ἡμᾶς, κἂν εἰ τὸ μὲν σύνθετον ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, τὸ δὲ εἶδος τῆς ὕλης μᾶλλον αἷτιον τοῦ συνθέτου. οὐδέ γὰρ τῷ ταῦτα εἶναι τὸ τὰ εἶδη τῶν καθ' ἕκαστα μᾶλλον εἶναι οὐσίας ἐξ ἀνάγκης συμβαίνει, ἀλλὰ τὸ τὸ εἶδος μᾶλλον οὐσίαν εἶναι τῆς ὕλης. ὁ δὲ καὶ ἡμεῖς τιθέμεθα Ἀριστοτέλει ἐπόμενοι, τὸ μὲν εἶδος θεῖον καὶ ἀγαθὸν καὶ ἐφετὸν 35 λέγοντι, τὴν δὲ ὕλην αἰσχροὴν καὶ ὅσα τῆς ὑφέσεως, εἰ καὶ μὴ καθ' αὐτήν, ἀλλὰ κατὰ συμβεβηκός. εἰ δὴ οὖν τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖς, τί τοῦ Κοροΐβου διενήνοχας, εἰπέ μοι.

11, 1 Τοῦτὶ μὲν οὖν αὐτῷ τοσοῦτον κατόρθωμα. ὁ δ' ὥσπερ τι μεγάλα τοῖς προκειμένοις συμβαλλόμενον συμπεράνας ἐπιφέρει ἕτερον λόγον αὐτὸς τε ἀπατώ- 40 μενος καὶ ἡμᾶς ἀπατηῆσαι θέλων. φησὶ γὰρ

Μιχαήλος· »Ἐτι ἕτερον ἐνεργεία μὴ ὄν αὐτό τε εἰδοποιεῖ καὶ πρὸς τὸ ἐντελεχεία παράγει. ἐκεῖνό ἐστι πρῶτον ὄν καὶ μᾶλλον ὑπάρχον. τὰ δὲ εἶδη τὰ καθ' ἕκαστα παράγει εἰς τὴν ἐνεργείαν, καὶ ταῦτα τὴν κατὰ μέρος.»

Ἄνδρόνικος. Εἰ μὲν ἐξηρημένα τὰ εἶδη τῆς ὕλης ἡμεῖς ἐτιθέμεθα, λόγον 2
5 ἂν ἴσως εἶχεν, ὅπερ αὐτὸς φῆς. ἐπειδὴ δὲ ἔνυλα ταῦτα τιθέμεθα, οἷον βεβαπτισ-
μένα ἐν τῇ ὕλῃ ὑπάρχοντα, οὐκέτι συγχωροῦμεν, ὅπερ αὐτὸς οἶει συνάγεσθαι.
οὐ γὰρ ἀπλῶς τὰ εἶδη τὰ καθ' ἕκαστα παράγει εἰς τὴν ἐνεργείαν, ἀλλ' ἀρχὴ
καταβληθεῖσα πρῶτον ἐν τῇ ὕλῃ, ἣτις δεκτικὴ αὐτῆς τε τῆς ἀρχῆς καὶ τῶν B 12^v
μετ' αὐτὴν ἐπομένων ἐστίν. ἐκείνη μὲν ἐποίησε τοδὶ οὐ ποιητικὴ πέφυκε,
10 κάκεινο ἄλλο, καὶ τοῦτο ἕτερον, μέχρις ἂν τοῦ τέλους τύχωσι. τοῦτο δ' ἐστὶ
τὸ φυσικὸν εἶδος, οὐπερ ἀρχὴ τὸ καταβληθὲν πρῶτον ὑπῆρχεν. καθ' ὅσον
μὲν οὖν τοῦ εἶδους ἐφιεμένη ἡ φύσις πάντα ποιεῖ, ὑφ' οὗ κινεῖται, οὐχ ὡς
εἶδους μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡς τέλους, καὶ τούτου τυχοῦσα ἴσταται καὶ οὐ πολυ-
πραγμονεῖ περαιτέρω, ὑπὸ τῶν εἰδῶν τὰ καθ' ἕκαστα παράγεσθαι ἂν ῥηθείη.
15 καθ' ὅσον δὲ τὰ εἶδη, δυνάμει ὄντα ἐν τῇ ὕλῃ, ἐνεργεία τοιαῦτα γίνεται διὰ
τὰ καθ' ἕκαστα — ὁ γὰρ δυνάμει ἄνθρωπος διὰ Καλλίαν ἐνεργεία τοιοῦτος
γέγονε —, τὰ εἶδη διὰ τὰ καθ' ἕκαστα εἰς τὸ ἐνεργεία παράγεσθαι ἂν ῥηθείεν.
καὶ μᾶλλον τε οὐσίαι καὶ διὰ τοῦτο τὰ καθ' ἕκαστα τῶν καθόλου ἂν εἶεν,
ὡς μὴ ἂν δύνασθαι ὑπάρχειν μὴ ὄντων γε τῶν καθ' ἕκαστα, ἐν αὐτοῖς τὸ
20 εἶναι ἔχοντα, καὶ διὰ ταῦτα τὸ ἐνεργεία ὑπάρχειν ἔχοντα καὶ ἐνεργεία ὑπὸ
τούτων περιεχόμενα, κἂν ἐκεῖνα δυνάμει ταῦτά γε περιέχῃ. εἰ δὲ καὶ τὰ καθ' L 103
ἕκαστα τοῖς καθόλου συναναιρεῖσθαι φαμεν, ἀλλ' οὐχ ὡς ἐν ἐκείνοις τὸ εἶναι
ἔχοντα, ἀλλ' ὡς ἐκείνων συμπληρωτικῶν ὄντων τῆς οὐσίας αὐτῶν.

Τουτὶ μὲν οὖν σου τὸ γριφον, ὡς ὄρας, διαλέλυται. σὺ δ' ὥσπερ μετ' s
25 ἐπιστήμης ἀπάσης τοὺς λόγους πεποιηκῶς μάλα σοβαρῶς τοὺς ὑπὸ τῶν
ἄλλων εἰρημένους ἀξυμβλήτους καλεῖς, ὡς δὴ τῷ οὕτω φάναι καὶ οὕτως
ἔχειν ἐπόμενον, ἀλλὰ μὴ καὶ τυφλῷ δῆλον ἐσόμενον, τίς ὁ τοῖς ἀσυμβλήτοις
παρὰ πάντα τὸν λόγον χρώμενος. μόλις δὲ νῦν ἀνανήψας, πρότερον κραιπαλῶν,
διδούς τὴν προτέραν τῶν προτάσεων, ἀρνούμενος δὲ τὴν ἑτέραν, τὰ ζητούμενα
30 φῆς λαμβάνειν ὡς ὁμολογούμενα, ὥσπερ εἰ ἐτίθει ταύτην ἀξιωματικῶς, ἀλλὰ
μὴ ἀποδεδειχῶς ἐτύγχανεν ὄν. σὺ δ', εἰ μὲν οἶός τε εἶ λόγῳ αἰρεῖν τὰ καθόλου
τά γε ἐν τοῖς πολλοῖς, μὴ οὐκ ἀδύνατον εἶναι τῶν πρώτων μὴ οὐσῶν οὐσιῶν
— τούναντίον γὰρ Θεόδωρός τε καὶ πρό γε αὐτοῦ Ἀριστοτέλης ἀποδεδείχα-
τον — τί οὐχ αἰρεῖς; εἰ δ' οὐχ οἶός τε εἶ, τί ληρεῖς ὥσπερ ἀπ' ὄνου καταπεσῶν; B 13
35 πῶς δὲ καὶ ἀσυμβλήτους φῆς τὰς προτάσεις, ἐν οἷς τὸ μέσον, ᾧ τὰ ἄκρα
συνάπτεται, ὑπόκειται μὲν τῷ πρώτῳ, κατηγορεῖται δὲ τοῦ ἐσχάτου;

Μιχαήλος. »Εἰπέ, πρὸς θεοῦ, πόθεν ἔμαθες λέγειν τὰ εἶδη τὸ εἶναι 12, 1
ἔχειν διὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ἀναγκαῖον ὄν τὰ καθ' ἕκαστα ὑπάρχειν διὰ τὰ
εἶδη, λόγοι τοῦ θεοῦ ὄντα.»

3 καὶ ταῦτα L] B om. | 14 ῥηθείη L ῥηθείεν B | 24 γριφον] γρύφον L B |
26 τῷ οὕτω L τὸ οὕτω B | 31 οἶός τε L] B om. τε | 37 εἰπέ scripsi ἐπεὶ L B

1 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 5 (*supra* p. 165, 7—9). | 37 Mich. Ap. Obiect. c. 3, 5
(*supra* p. 165, 21—23).

- 2 Ἄνδρόνικος. Εἴρηται πρότερον, ὡς οὐ περὶ τῶν εἰδῶν ἐκείνων ὁ λόγος ἡμῖν, ἀλλὰ περὶ τῶν ἐν τοῖς πολλοῖς. σὺ δ', ἐξ ὧν τε εἶπες, ἐξ ὧν τε νῦν λέγεις, τὴν τε διαφορὰν πάνυ τοι ἐλέγχῃ μὴ συνιείς, καθ' ἣν Πλήθων πρὸς Ἀριστοτέλη περὶ οὐσίας διαφέρεται, ὅπερ αὐτὸς ἀρχόμενος διῆσχυριζόμεν, τά τε εἶδη τὰ χωριστὰ μὴδ' ὅπως οὖν συνιέναι πεφώρασαι, ὅπως οἱ περὶ Πλάτωνα τίθενται, 5 ἐν τῷ τοῦ μεγάλου θεοῦ νῶ ταῦτα λέγων ὑπάρχειν καὶ λόγους αὐτοῦ ταῦτα δημιουργικούς εἶναι οὐκ ἀνουσίους. ἦν τε οὖν τὸ πρῶτον νοῦν καλῆς, ἀμαρτάνεις τῶν περὶ Πλάτωνα Περιπατητικῆν τὸ τοιοῦτο καινοτομίαν καλούντων καὶ οὐχ ὑπὲρ τὸν νοῦν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τὸ ὄν αὐτὸ τιθεμένων· ἦν τε τὸν προσεχῆ τοῦδε τοῦ οὐρανοῦ δημιουργὸν νοῦν καλῆς, καὶ οὕτω πλημμελεῖς 10 οὔτε διακρίνων ἀπ' αὐτοῦ τὰ εἶδη οὔτε πρὸ αὐτοῦ ταῦτα τιθέμενος, δέον δια-
L 103^v κεκριμένα τε καὶ πρὸ αὐτοῦ ταῦτα τίθεσθαι, ὡς διὰ πολλῶν ἐφόδων ὁ Πρόκλος δείκνυσι, κἂν μὴ τὸ ἐν δὲ μόνον τῷ πρώτῳ τις, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄν ἀναθῆ, τὸν δὲ δημιουργὸν συνάψῃ τοῖς εἶδεσιν. ὁ δὲ καὶ Πλήθων ἀξιούν δοκεῖ.
- 3 Καὶ οὕτω διχῆ πλημμελεῖς, τῇ μὲν τὸ πρῶτον νοῦν καλῶν, ὑπὲρ τὸν 15 νοῦν τιθεμένων ἐκείνων, τῇ δὲ τὰ εἶδη μὴ διακρίνων ἀπὸ τοῦ νοῦ. Πλάτων γε μὴν ἔοικεν ὑπὲρ τὸ ἐν ὄν τὸ ἐξηρημένον ἐν τίθεσθαι ἀξιῶν, ἐν οἷς ἐν Φιλήβῳ μὲν εἰπὼν μεμιχθαι τὸ ὄν ἐξ ἀπειρίας καὶ πέρατος, τούτοις ἀμφοῖν τὸν θεὸν ὑποστάτην φησίν, οὕτως ἐκεῖ τὸ πρῶτον καλῶν. ἐν δὲ γε τῇ πρώτῃ τῶν Παρμενίδου ὑποθέσεων σαφῶς ὑπὲρ τὸ ἐν ὄν τὸ ἐξηρημένον ἐν ἀποδείκνυσιν, 20 ὡς δὲ κἂν τῷ Σοφιστῇ ἀπηντηκῶς ὁ Ἐλεάτης ξένος πρὸς Παρμενίδην, ἐν
B 13^v εἰπόντα τὸ ὄν, ἄτοπα πλείω ἐπιφέρει τοῖς μὴ διακρίνουσι τὸ ἐξηρημένον ἐν τοῦ ἐνός ὄντος. τό τε γὰρ πλήθος, φησίν, ἐν τοῖς οὖσιν οὐκ ἔσται. τά τε πράγματα ὀνομάζειν οὐχ οἷόν τε. καὶ τό τε ὄνομα τῷ πράγματι καὶ τὸ πρᾶγμα τῷ ὀνόματι ταύτῳ ἔσται. καὶ ταύτῃ τό τε πρᾶγμα πράγματος, ἀλλ' οὐκ ὄνοματος πρᾶγμα, 25 καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ὀνοματος ὄνομα, ἀλλ' οὐ πράγματος ἔσται.
- 4 Ὡν αὐτὸς ἐπαίων οὐδέν, τά τε παρατυχόντα μὴδενὶ ζῦν νῶ φθέγγῃ, μᾶλλον δ' ἐμεῖς »ὄ τι κεν ἐπ' ἀκαιρίμαν γλῶσσαν ἔπος ἔλθῃ« προφέρων εἰκῆ καὶ νόθ' ἄττα δόγματα τολμᾶς ὑπ' ἀμαθίας Πλάτωνι προσποιεῖν, Πλατωνικός μὲν καὶ λίαν γλιχόμενος εἶναι, οὕτω γε μὴν τοῖς Πλάτωνος προστυχῆς γεγονώς, 30 δέον ἢ μετὰ ἀκριβεστάτης ἀληθείας καὶ ἐπιστάσεως περὶ τῶν τοιούτων ἀποφαίνεσθαι, οὕτω τοι θείων ὄντων καὶ ὑψηλῶν καὶ τὴν τῶν πολλῶν ἔξιν ὑπερβαλλόντων, καὶ ἐν οἷς μέγιστος κίνδυνος ἀποπεπλανῆσθαι τοῦ ἀληθοῦς, ἢ τῷ δευτέρῳ χρησάμενον, ὅ φασι, πλῶ σιωπὴν ἄγοντα τὰ σαυτοῦ τε πράττειν καὶ τὰ μὴ προσήκοντά σοι μὴ προσποιεῖσθαι, ἀλλὰ μὴ λέγοντα, περὶ ὧν οὐκ 35 οἶσθα, ἀσχημονεῖν καὶ γέλωτα ὀφλισκάνειν παρὰ πᾶσιν, ὅσοις νοῦ καὶ σμικρόν τι προσήρτηται. ἀποσεμνύνεις μὲν γὰρ σου τὸν λόγον, παρὰ πάντας ἀνθρώπους λέγων ἀνθρωπον εἶναι καὶ παρὰ πάντας ἵππους ἵππον, καὶ τὴν ἀνθρωπίνην εὐδαιμονίαν ἐν τῇ τῶν εἰδῶν θεωρίᾳ Πλάτωνα διῆσχυριζόμενος τίθεσθαι, ἐν

20 σαφῶς L σαφές B] L *add.* & | 34 χρησάμενον B χρησάμενος L

18 cf. Plat. Phil. 16 c. | 20 cf. Plat. Parm. 158 d. | 23 cf. Plat. Soph. 261 d. Crat. 430—439. | 28 Dion. Hal. De compositione verborum (*ed. Schäfer*) p. 12.